

Οι προοπτικές για την οικονομία της Κύπρου το 2015

Του Vincenzo Guzzo

Μετά από τρία χρόνια ύφεσης, η κυπριακή οικονομία αναμένεται να επιστρέψει στην ανάπτυξη το 2015. Η ανάκαμψη θα είναι μέτρια, καθώς οι αντιξοότητες είναι ακόμα αρκετές. Η υψηλή ανεργία και ο περιορισμός των μισθών μετριάζουν το εισόδημα και συνάμα τις καταναλωτικές δαπάνες. Ο πλούτος των νοικοκυριών φθίνει, καθώς οι τιμές των ακινήτων συνεχίζουν τη διορθωτική τους πορεία και οι άνθρωποι εξαντλούν τις αποταμιεύσεις τους. Η απομόχλευση παρεμποδίζει τις εταιρικές επενδύσεις. Από τη θετική πλευρά, οι εξαγωγές ανακάμπτουν υποστηριζόμενες από τη βελτιωμένη ανταγωνιστικότητα. Παρόλα αυτά, κίνδυνοι για την εξωτερική ζήτηση εξακολουθούν να υφίστανται.

Εξετάζοντας όλους τους τομείς της οικονομίας, η εικόνα που διαγράφεται κάθε άλλο παρά ρόδινη είναι. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) υπερβαίνουν το 50% του συνόλου των δανείων και εμποδίζουν την παροχή νέων πιστώσεων στην οικονομία από τις τράπεζες. Εύλογα, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν είναι σε θέση να προσφέρουν νέα δάνεια, αν δεν είναι δυνατή η αποπληρωμή τους. Η ανάκαμψη θα είναι «άνευ πίστωσης» και ως εκ τούτου περιορισμένη σε τομείς, όπως ο τουρισμός και οι μη χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις, οι οποίοι είναι λιγότερο εξαρτημένοι από την πίστωση.

οι μεταρρυθμίσεις με ακλόνητη θέληση ώστε να εξασφαλιστεί η επιστροφή στην οικονομική ευημερία και στις ευκαιρίες απασχόλησης.

Τρεις βασικές προτεραιότητες ξεχωρίζουν για το 2015:

Πρώτιστα, η Κύπρος οφείλει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων της (ΜΕΔ). Γιατί είναι αυτό τόσο σημαντικό; Διότι η μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων θα επιτρέψει την παροχή νέων πιστώσεων, ώστε να υποστηριχθεί η επιθυμητή ανάπτυξη. Η πρόσφατα θεσπισμένη νομοθεσία σχετικά με τις κατασχέσεις θα θωρακίσει τους πιστωτικούς φορείς δίνοντας τους ένα αξιόπιστο εργαλείο εναντίον στρατηγικών δανειστών και εκπρόθεσμων οφειλετών, οι οποίοι έχουν την δυνατότητα να πληρώσουν, αλλά επιλέγουν να μην το πράξουν. Η νομοθεσία αυτή θα συμβάλει στην αποκατάσταση της νοοτροπίας πληρωμών στη χώρα. Ο περί κατασχέσεων νόμος πρέπει να ενισχυθεί με την μεταρρύθμιση του πλαισίου προσωπικής και εταιρικής αφερεγγυότητας, προσφέροντας τη δυνατότητα είτε στους οφειλέτες να αναδιαρθρώσουν τα δάνειά τους, είτε σε όσους πραγματικά αδυνατούν να πληρώσουν, να έχουν την ευκαιρία μιας «νέας αρχής». Ο συνδυασμός αυτών των μέτρων θα ενθαρρύνει τις τράπεζες και τους δανειολήπτες να κινηθούν προς ταχύτερες λύσεις, οι οποίες –με τη σειρά τους– θα αποδεσμεύσουν κεφάλαια για τη χορήγηση νέων δανείων και τη στήριξη της ανάπτυξης.

Μια ακόμα βασική προτεραιότητα είναι η συνέχεια της υλοποίησης της μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, η οποία θα βοηθήσει, ώστε να προστατευτούν ευπαθείς ομάδες κατά τη διάρκεια των χαλεπών αυτών καιρών. Η εν λόγω μεταρρύθμιση θα εξορθολογήσει τα κατακερματισμένα επιδόματα σε ένα ενιαίο ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, βελτιώνοντας την κάλυψη και την επάρκεια του υφιστάμενου δημοσίου βοηθήματος. Επιπρόσθετα, θα συμβάλει στην πρόληψη της εκμετάλλευσης του συστήματος κοινωνικών παροχών, εξετάζοντας προσεκτικά τα κριτήρια αξιολόγησης των δικαιούχων, και ανοίγοντας έτσι τον δρόμο για ένα δικαιότερο σύστημα.

Τέλος, ένα ισχυρότερο θεσμικό πλαίσιο είναι απαραίτητο για την υποστήριξη μεγαλύτερων άμεσων ξένων επενδύσεων προσφέροντας σημαντικά οφέλη σε μία οικονομία με πιστωτικούς περιορισμούς. Η Κύπρος θα πρέπει να θέσει σε εφαρμογή την στρατηγική ανάπτυξης της, ξεκινώντας από τους τομείς εκείνους όπου η διαφορά σε σχέση με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές είναι η μεγαλύτερη, και ο αντίκτυπος των μεταρρυθμίσεων για τη μακροπρόθεσμη δυναμική ανάπτυξη είναι μεγαλύτερος: η ιδιωτικοποίηση δημοσίων φορέων, η ενίσχυση του νομικού συστήματος, το άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών, η άρση των εμποδίων για τον ανταγωνισμό, η μείωση της γραφειοκρατίας και η ενδυνάμωση της καινοτομίας αποτελούν μέτρα που μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντική αύξηση της αποδοτικότητας και να λειτουργήσουν ως καταλύτης για περαιτέρω επενδύσεις.

Πολύ πιθανόν η Κύπρος να μην επιστρέψει στον προ-κρίσης ρυθμό ανάπτυξής της, και ίσως και να μην πρέπει. Αυτή η ανάπτυξη είχε τις ρίζες της σε μεγάλες ανισορροπίες και αποδείχτηκε μη βιώσιμη. Παρόλα αυτά, οι στοχευόμενες μεταρρυθμίσεις μπορούν να διασφαλίσουν την επιστροφή στην απασχόληση, τη σταθερότητα και την ευημερία. ■

Η ανάκαμψη θα είναι μέτρια, καθώς οι αντιξοότητες είναι ακόμα αρκετές

Το γεγονός αυτό θα περιορίσει την ανοδική πορεία. Επιπρόσθετα, οι τομείς αυτοί είναι επιρρεπείς σε εξωτερικά πλήγματα.

Ο κυπριακός λαός έχει επιδείξει σθεναρή αποφασιστικότητα και δύναμη αντιμετώπιζοντας τις οικονομικές και χρηματοοικονομικές αντιξοότητες. Εύκολη λύση δεν υπάρχει και ο μόνος τρόπος για να αποτραπεί το οικονομικό τέλμα είναι να συνεχιστούν